

Název předmětu: Ochrana obyvatelstva a IZS

Téma: Varování a informování

Cíl:

Student rozumí významu varování a informování v ochraně obyvatelstva a zná strukturu Jednotné systému varování a informování (JSVI).

Úkoly pro samostatnou práci:

Studium povinné literatury, vybraní studenti si připraví seminární práci na zadané téma z oblasti varování a informování obyvatelstva o rozsahu 5 normostran textu, seminární práce budou prezentovány na semináři.

Povinná literatura:

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
Dostupné také z: <http://krizport.firebrno.cz/dokumenty/skripta-ochrana-obyvatelstva-a-krizove-rizeni-2015>

Doporučená literatura:

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému.

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Obsah:

1) Základní pojmy

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů se ochranou obyvatelstva rozumí „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“.

Varování, resp. informování obyvatelstva, je tedy jedním z hlavních úkolů ochrany obyvatelstva.

Pod pojmem varování rozumíme „*souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující včasné předání varovné informace o reálně hrozící nebo již vzniklé MU ohroženému obyvatelstvu, vyžadující realizaci opatření na ochranu životů a zdraví obyvatelstva, majetku a životního prostředí*“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta).

Informováním, resp. tísňovou informací pak rozumíme „*souhrn organizačních, technických a provozních opatření zabezpečující bezprostředně po zaznění varovného signálu předání informací o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku především cestou hromadných sdělovacích prostředků*“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripty).

Dle § 15 a § 16 zákona č. 239/2000 Sb. zajišťuje varování osob nacházejících se na území obce starosta obce, resp. příslušný obecný úřad. Na úrovni kraje zabezpečuje varování a informování HZS kraje dle § 10, odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb. K tomuto účelu zpracovává HZS kraje plánovací dokumentaci v podobě plánu varování obyvatelstva, který je součástí havarijního plánu kraje.

Při realizaci varování a informování obyvatelstva využívají HZS krajů jednotný systém varování a informování (JSVI), který je dle § 7, odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. provozován Ministerstvem vnitra, resp. Generálním ředitelství HZS ČR.

2) Jednotný systém varování a informování (JSVI)

Po technické a organizační stránce tvoří JSVI

- a) vyzumívací centra
- b) přenosová infrastruktura
- c) koncové prvky

Vyzumívací centra jsou součástí operačních a informačních středisek IZS. Za vyzumívací centra se dle § 7, odst. 2 vyhlášky č. 380/2000 Sb. považují rovněž „*zařízení zřízená za účelem varování a poskytování tísňových informací u právnických osob nebo podnikajících fyzických osob*“.

Přenosovou infrastrukturu tvoří sítě zabezpečující přenos povelů z vyzumívacích center pro aktivaci koncových prvků varování a vyzumění. Přenos signálu od vyzumívacích center ke koncovým prvkům je v rámci JSVI realizován prostřednictvím radiového vysílání na neveřejné frekvenci 160 MHz. Jedná se jednosměrné nešifrované digitální radiové vysílání v přenosovém formátu POCSAG s přenosovou rychlostí 1 200 bitů/s. V současné době je pokryto signálem JSVI přibližně 95 % území ČR.

3) Koncové prvky JSVI

Koncové prvky JSVI jsou technická zařízení schopná vydávat varovní signál, resp. reprodukovat tísňovou informaci. Koncový prvek může být připojen do JSVI pouze tehdy, pokud splňuje technické požadavky stanovené GR HZS ČR. Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou dle § 23, odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. povinny „*strpět umístění zařízení systému varování a vyzumění na nemovitostech, které mají ve vlastnictví, a umožnit k nim přístup hasičskému záchrannému sboru kraje nebo jím zmocněným osobám za účelem používání, kontroly, údržby a oprav*“.

Dle technického řešení lze rozlišit 3 základní typy koncových prvků v JSVI:

- a) elektrické rotační sirény
- b) elektronické sirény
- c) místní informační systémy

Elektrické rotační sirény generují akustický signál na základě rozkmitání masy vzduchu v důsledku rotace akustické části poháněné elektromotorem. Z tohoto důvodu jsou schopny generovat akustický signál, ale nikoliv tísňovou informaci. U elektronické sirény je tón generován, podobně jako u reproduktorů, v tónovém generátoru řídicí jednotky, zesílen výkonovými zesilovači a na zvuk přeměněn v elektroakustických měničích. Díky tomu jsou elektronické sirény schopny reprodukovat také tísňové informace. Místní informační systémy jsou místní rozhlas s různým technologickým řešením, zejména se však jedná o bezdrátový rozhlas. Mají podobné vlastnosti jako elektronické sirény, jejich významnou výhodou je ovšem jejich podvojně využití jako rozhlasu obce a zároveň koncového prvku JSVI.

4) Varovné signály a tísňové informace

K varování obyvatelstva v ČR slouží jediný varovný signál „všeobecná výstraha“, která má podobu kolísavého tónu o délce 140 s a může zaznít až 3krát za sebou v cca třiminutových intervalech. Jednotný varovný signál byl do legislativy ČR zaveden vyhláškou č. 380/2002 Sb. U elektronických sirén a místních informačních systémů následuje po zaznění varovného signálu předání tísňové informace.

Kromě jediného varovného signálu „všeobecná výstraha“ jsou v rámci JSVI využívány ještě dva další signály:

a) požární poplach

Jedná se o přerušovaný tón o délce 60 s, který slouží pro svolání členů jednotek požární ochrany, pokud nejsou svoláváni jiným způsobem, např. SMS.

b) zkušební tón

Jedná se o nepřerušovaný signál v délce 140 s, který slouží pro pravidelné ověření funkčnosti koncových prvků JSVI. Zkouška se provádí zpravidla první středu v měsíci v 12:00.